

Образецът на резюме на цялостна
предварителна оценка на въздействието
влиза в сила от 01 януари 2021 г.

РЕЗЮМЕ НА ЦЯЛОСТНА ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

Институция:

Министерство на външните работи
Министерството на правосъдието

Нормативен акт:

Проект на Закон за международните
ограничителни мерки

Период на извършване на оценката:

ноември-декември 2025 г.

☐ Национално ☐ Европейско

☒ Национално и европейско

☐ Международно

*От какво ниво възниква необходимостта от
предприемане на действието?*

Лица за контакт:

Диляна Маркова
Галина Димитрова

Телефон и ел. поща:

02/948 2227; diliana.markova@mfa.bg

02/9237553; G_dimitrova@justice.government.bg

1. Проблеми, цели и варианти на действие

1.1. Проблем/проблеми за решаване:

Липса на национална нормативна уредба по прилагането на международните ограничителни мерки.

Като член на международни организации, за Република България възникват задължения за прилагане на международни ограничителни мерки, наложени от Съвета за сигурност на Организацията на обединените нации (СС на ООН) и от Европейския съюз (ЕС).

Ограничителните мерки на Организацията на обединените нации (ООН) се налагат с резолюции на Съвета за сигурност на ООН и са ключов инструмент за поддържане на международния мир и сигурност. Съгласно член 25 и глава VII от Устава на ООН, държавите членки на ООН са задължени да прилагат ограничителните мерки, наложени от Съвета за сигурност на ООН, като националните правителства са длъжни да въведат ефективни механизми за тяхното прилагане.

Прилагането в България на ограничителните мерки, приети с резолюции на Съвета за сигурност на ООН, към момента се осъществява в значителна степен посредством механизмите на Европейския съюз – транспониране на наложените ограничителни мерки в правото на ЕС. Този подход обаче оставя известна празнота и води до забавяне между момента на приемане на ограничителните мерки на ООН и момента, от който те произвеждат действие в България. Това

създава риск от непълно и несвоевременно изпълнение на международните задължения на държавата, особено предвид факта че санкционните режими на ООН са свързани с глобалната сигурност, предотвратяването на тероризъм, разпространението на оръжия за масово унищожение и сериозни нарушения на правата на човека.

Към момента в българското законодателство е изрично предвиден механизъм за своевременно информиране и прилагане на целевите финансови санкции срещу тероризма (Закон за мерките срещу финансирането на тероризма и на разпространението на оръжия за масово унищожение). Нерешен обаче остава въпросът за прякото и незабавно прилагане на останалите санкционни режими на ООН, които обхващат сфери извън борбата с тероризма, като търговия, енергетика, транспорт, визови ограничения или културни ценности. Ето защо е необходима единна национална нормативна рамка, която да осигури съгласуваност между изрично оправомощени компетентни органи и да гарантира незабавното прилагане на ограничителните мерки на ООН от момента на тяхното приемане.

Европейският съюз прилага всички санкции, наложени от СС на ООН за поддържане на международния мир и сигурност, но приема и автономни ограничителни мерки на основание член 29 от Договора за Европейския съюз и член 215 от Договора за функционирането на ЕС.

Ограничителните мерки на ЕС целят да предизвикат промяна в политиката или действията на дадена държава, част от държава, правителство, конкретни образувания или лица в съответствие с целите, определени в решение на Съвета в рамките на Общата външна политика и политика за сигурност на ЕС. Държавите членки следва да предприемат подходящи мерки, за да гарантират, че ограничителните мерки се спазват.

Ограничителните мерки на ЕС в голямата си част са насочени към физически лица и образувания и основно се състоят от замразяване на активи, забрана за пътуване и забрана за предоставяне на икономически ресурси. ЕС също така приема и целенасочени секторни санкции, като финансови и икономически мерки (напр. ограничения за внос/износ на стоки и технологии, банкови услуги), оръжейно ембарго, забрана за износ на оръжия и други стоки, които могат да се използват във въоръжени конфликти или за вътрешни репресии.

След началото на руската военна агресия в Украйна през февруари 2022 г. ЕС прие всеобхватни (19 санкционни пакета към момента, като в процес на подготовка е 20-ти пакет) ограничителни мерки спрямо Русия, насочени както към конкретни физически лица, юридически лица, органи и образувания (индивидуални санкции), така и засягащи сектори като търговия, енергетика, транспорт, финанси и медии (секторни санкции).

Към момента са в сила над 50 санкционни режими на ЕС, обхващащи над 5 000 физически лица и образувания. Географските режими са насочени към конкретно положение в трети страни (над 40 към момента), например Афганистан, Иран, Сирия, Венесуела, Русия/Украйна, Р Молдова, Беларус, Южен Судан, Сомалия и др. Тематичните санкционни режими на ЕС са четири и целят противодействие на тероризма, нарушенията на правата на човека, кибер атаките и разпространението и употребата на химически оръжия.

Ограничителните мерки на ЕС се приемат с решения на Съвета на ЕС, съгласно член 29 от Договора за Европейския съюз (ДЕС), по предложение на Върховния представител на Съюза по въпросите на външната работи и политиката на сигурност (Върховния представител) или на държавите членки. В случай че решението на Съвета включва и ограничителни мерки с икономически и/или финансови последици, мерките следва да се приложат посредством регламент на Съвета, представен съвместно от Върховния представител и Европейската комисия

(ЕК) на основание член 215 от Договора за функциониране на ЕС (ДФЕС). В такъв случай решението на Съвета и регламента се приемат едновременно. Прилагането и изпълнението на ограничителните мерки е отговорност на държавите членки. ЕК следи за изпълнението и прилагането от страна на държавите членки на мерките, приети на основание член 215 ДФЕС.

Предвид общата приложимост и прякото задължително действие на регламентите на ЕС, не се налага тяхно транспониране в националното законодателство. Същевременно, прякото им действие не отменя задължението за държавите членки да организират и поддържат необходимата координация по прилагането им на национално равнище. Регламентите предвиждат и отделни правомощия на отделните държави членки по прилагане на ограничителните мерки, като например даване на разрешения за освобождаване от определени забрани. Във връзка с упражняване на тези правомощия, е необходимо създаване на съответна национална нормативна уредба, каквато към момента липсва или не е пълна.

Компетентни национални органи

Регламентите на Съвета на ЕС, с които се налагат ограничителни мерки, предвиждат, наред с другото, и задължение за държавите членки да определят **компетентните национални органи по прилагането на ограничителните мерки** и да ги публикуват на интернет страниците, изброени в специално приложение към всеки регламент. В допълнение, държавите членки информират ЕК незабавно или в кратък срок след влизането в сила на съответния регламент относно своите компетентни национални органи.

Поради необходимостта в санкционните регламенти да бъде включена препратка към списък с компетентните национални органи по прилагането на ограничителните мерки и липсата на национална нормативна уредба по въпроса, за България е подадена препратка към страницата на Министерството на външните работи (МВНР), на която е публикуван списък единствено на компетентните национални органи, които са възприели и изпълняват задълженията си по прилагането на съответен тип ограничителни мерки въз основа на действащата си функционална компетентност, като например МВНР по отношение на визови ограничения и разрешения за прелитане/кацане на територията на България, МВР по отношение на ограниченията за пътуване; Агенция „Митници“ по отношение на митническия контрол, Междуведомствената комисия за експортен контрол и неразпространение на оръжията за масово унищожение към Министерството на икономиката, инвестициите и индустрията по отношение на стоки с двойна употреба и високи технологии т.н.

В същото време, този подход оставя значителна празнота по отношение на ограничителни мерки, за които не е посочен компетентен национален орган в България, като например финансовите санкции, които са един от най-разпространените видове ограничителни мерки (замразяване на средства и забрана за предоставяне на икономически ресурси).

Не на последно място, някои регламенти на ЕС установяват **задължения за докладване** от страна на компетентните органи до Европейската комисия. Липсата на надлежно установени и нотифицирани български национални компетентни органи поставя България в позиция на неизпълнение и на тези задължения.

Динамика на международните ограничителни мерки

В рамките на последните няколко години, особено след началото на руската агресия срещу Украйна, санкционните режими на ЕС претърпяха бурно развитие, като техният брой значително нарасна, а съдържанието им съществено се усложни. Към момента са в сила над 50 санкционни режими на ЕС, засягащи над 5,000 лица и образувания. Санкционната материя поражда редица

предизвикателства, както за националните органи, така и за заинтересованите лица, които следва да ги съблюдават. В същото време Европейската комисия все по-внимателно следи прилагането на ограничителните мерки на ЕС от страна на държавите членки, включително и изпълнението на задълженията, свързани с ограничителни мерки, като например тези за докладване.

Засилва се и натискът конкретно върху България във връзка с прилагането на санкциите на ЕС. Въпроси относно компетентния български орган по прилагането на финансовите ограничителни мерки на ЕС и развитията по проекта на Закон за международните ограничителни мерки са отправяни към България от страна на Генерална дирекция „Финансова стабилност, финансови въпроси капиталови пазари“ на ЕК през март и юли 2025 г., вкл. на ниво генерален директор (ЕК) – министър на финансите (България).

Национална регламентация на прилагането на международните ограничителни мерки

Опити за приемане на Закон за международните ограничителни мерки са правени и в миналото. В периода 2019-2022 г. е сформирана междуетадовствена работна група за изработване на проект на закон, който да урежда разпределението на правомощия и междуетадовствената координация при прилагането на международни ограничителни мерки (на ЕС и ООН) на национално равнище. Работната група не успява да постигне консенсус по ключов въпрос, а именно определянето на компетентен орган за изпълнение на ограничителната мярка „замразяване на активи и икономически ресурси“ и след като изчерпва възможностите за експертно решение, приключва работата си без резултат.

През 2022 г. се прави опит за приемане на Постановление на Министерския съвет (ПМС), с което да се въведе единна структура по въпроси, свързани с прилагането на ограничителни мерки, а именно координационен механизъм за налагане на ограничителните мерки на ЕС в България. Проектът на ПМС е изготвен в сътрудничество между МВнР и МП и по него е проведена обществена консултация (# 7194-К <https://strategy.bg/bg/public-consultations/7194>) за периода от 16.09.2022 г. до 30.09.2022 г.

Същевременно е публикуван за обществени консултации и от Министерството на финансите проект на Постановление със същото наименование за периода от 17.11.2022 г. до 17.12.2022 г.

И двата проекта не са приети.

След като не е намерено нормативно решение по поставените по-горе въпроси, с Решение № 789 на Министерския съвет от 2022 г., като временно решение, е създадена Координационна група по прилагането на ограничителните мерки на Европейския съюз.

Координационната група се председателства от заместник-министър на финансите, който е и национален координатор по прилагането на ограничителните мерки на ЕС. Заместник-председатели са заместник-министър на икономиката, инвестициите и индустрията и заместник-министър на енергетиката. Членове на Координационната група са заместник-министри от всички министерства, заместник-председател на Държавна агенция „Национална сигурност“, изпълнителният директор на Агенцията за обществени поръчки, заместник-директор на Агенция „Митници“ и представители на държавни органи, които имат функции във връзка с прилагането на ограничителни мерки на ЕС. При необходимост, за участие в работата на Координационната група се канят представители на Българската народна банка и Комисията за финансов надзор.

Съгласно т. 5 от Решение № 780 от 20.10.2022 г. на Министерския съвет, Координационната група разглежда въпроси, свързани с установяването на обхвата, съдържанието, действието и позицията на България по ограничителните мерки на ЕС. Тя обсъжда въпроси, свързани с идентифицирането

на компетентните национални институции по прилагането на ограничителните мерки и дерогациите от тях. Обсъжда и решава въпроси от координационен характер, които са от компетентност на повече от една институция. При невъзможност за постигане на съгласие в координационната група в рамките на изпълнението на функциите ѝ, въпросите се внасят за решаване от Министерския съвет по предложение на министъра на финансите. Искания за освобождаване от действието на ограничителните мерки или за установяване, че наложени от ЕС ограничителни мерки са неприложими спрямо определени лица, се изпращат до Координационната група за прилагането на ограничителните мерки на ЕС или директно до Министерския съвет.

Работата на Координационната група позволи да бъдат придвижени някои въпроси от междуинституционален характер, но в същото време значителен брой въпроси останаха открити, тъй като по тях не беше постигнато съгласие. Тук следва да се подчертае, че Координационната група има координационен характер и не може да се произнася по конкретни случаи, нито да задължава определени институции да прилагат ограничителни мерки или да разглеждат искания за издаване на дерогации.

Така например през юли 2024 г. Координационната група не успява да постигне съгласие кой орган следва да разгледа и да се произнесе по постъпилите заявления за дерогация член 5н, параграф 10, буква з) от Регламент на Съвета (ЕС) № 833/2014 от 31 юли 2014 година относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна. Поради тази причина и необходимостта от спешно разглеждане на заявленията за дерогация предвид изтичане на преходния период, е създадена нарочна **междуетатна група за разглеждане на заявления за дерогации, само и единствено по член 5н, параграф 10, буква з) от Регламент на Съвета (ЕС) № 833/2014.**

Като друг основен открит въпрос се очертаха **финансовите ограничителни мерки** и в частност замразяването на активи, която е и една от най-използваните ограничителни мерки на ЕС и на ООН, което прави особено проблематична липсата на яснота относно компетентния национален орган. Ограничителните мерки, касаещи финансовите средства и икономическите ресурси, са установени в регламенти на ЕС. Предвид правния характер на регламентите (правни актове с пряка приложимост и задължителни в своята цялост за държавите членки), редица национални кредитни институции са замразили финансови средства по сметки на дружества, свързани с лицата, посочени в санкционни списъци на ЕС и/или ООН и са блокирали трансфери на финансови средства към такива дружества или лица. В тази връзка, до председателя на Координационната група по прилагане на ограничителните мерки на Европейския съюз постъпват искания от засегнатите лица за размразяване или оторизиране на преводи на финансови средства, които са основани на предвидените в регламентите възможности за предоставяне на разрешения въз основа на дерогации от забраните при наличието на изрично посочени за това условия.

Липсата на компетентен национален орган води до административен и бюрократичен хаос, като заявления от физически и юридически лица биват препращани от орган на орган, никой от които не се припознава като компетентен.

Липсата на компетентен национален орган по финансовите санкции пречатства и изпълнението на задължения на държавата за докладване. Съгласно член 5с, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 833/2014 например, държавите членки са длъжни да оценяват информацията (за превод на финансови средства над 100,000 евро), получена от определени задължени юридически лица, образувания или органи, както и от кредитни и финансови институции, с оглед

идентифицирането на трансакции със сериозен риск от нарушения или заобикаляне на санкции, наложени от ЕС, и да информират за своите констатации останалите държави членки, както и ЕК.

Работа в рамките на Координационна група

Членовете на Координационната група единодушно подкрепят инициативата за приемане на Закон за международните ограничителни мерки. Изясняването на въпросите, свързани с идентификацията на компетентните органи по прилагането на ограничителни мерки и предприемането на конкретни действия по подготовка на проект на закон са изведени като приоритет в работата на Координационната група в началото на 2024 г. от националния координатор и председател на Координационната група.

На свое заседание, проведено на 11 октомври 2024 г., Координационната група обсъжда възможностите и начините за изготвяне на проект на Закон за международните ограничителни мерки (ЗМОМ) и взема решение МВнР и МП да представят единен проект на Закон за международните ограничителни мерки, въз основа на разработения законопроект от предходната междуведомствена работна група по темата, както и на внесения от група народни представители законопроект на 19 юли 2024 г. в Народното събрание.

Проектът на Закон за международните ограничителни мерки е включен в законодателната програма на Министерския съвет за 2026 г.

На първото заседание (26 юни 2025 г.) на Координационната група след актуализирането на персоналния ѝ състав е представен и обсъден единен проект на Законопроект за международните ограничителни мерки, изготвен от Министерството на външните работи и Министерството на правосъдието въз основа на предоставения им мандат.

В рамките на заседанието са изтъкнати острата необходимост от приемането на нормативна уредба на национално равнище по прилагането на международните ограничителни мерки, засилващия се натиск от страна на Европейската комисия върху България във връзка с прилагането на санкциите на ЕС от страна на държавите членки, както и, не на последно място, рискът от сериозни репутационни щети за България и наказателни процедури, свързани с налагането на значителни финансови санкции, във връзка с неспазване на ангажименти, произтичащи от членството на България в ЕС.

Обърнато е специално внимание на необходимостта от ясно определяне на националните компетентни органи и особено този по отношение на финансовите санкции – въпрос, който е пречатствал предишни опити за нормативно уреждане на материята по прилагане на международните ограничителни мерки на национално равнище.

Членовете на Координационната група са приканени да представят свои бележки, коментари, предложения за текстови редакции със съответните аргументи, които да бъдат обобщени.

На следващото заседание на Координационната група на 12 септември 2025 г. е представен ревизиран проект на ЗМОМ, както и обобщени в табличен вид получени становища, коментари и предложения, представени с мотиви на авторите и аргументи в полза на или против тяхното възприемане. Координационната група провежда задълбочена дискусия по представените становища и редакционни предложения. Основният дискуссионен въпрос касае компетентния национален орган по прилагането на финансови ограничителни мерки.

След задълбочена дискусия и подробен преглед и анализ на структурите, отговорни за прилагането на международните финансови ограничителни мерки, въз основа на обобщената справка за компетентните национални органи за прилагането на финансовите ограничителни

мерки в другите държави членки на ЕС, се налага изводът, че **в преобладаващата част от държавите членки на ЕС прилагането на финансовите ограничителни мерки е възложено на органите за финансово разузнаване и прилагане на мерките срещу изпирането на пари и срещу финансирането на тероризма**, без значение дали са самостоятелни агенции или са обособени в структурата на дадено министерство.

Аналогично звено в българското законодателство е дирекция „Финансово разузнаване“ в Държавна агенция „Национална сигурност“ (ДАНС), където има изградени механизми по прилагане на финансови ограничителни мерки, предвидени в други закони (Закон за мерките срещу изпирането на пари, Закон за мерките срещу финансирането на тероризма и на разпространението на оръжия за масово унищожение и Закон за ДАНС) – блокиране на финансови средства и други финансови активи или икономически ресурси и за забрана за предоставяне на финансови услуги, финансови средства и други финансови активи или икономически ресурси. Създадени са и механизми за обмен на информация с Национална агенция за приходите (НАП), Българска народна банка (БНБ), Министерство на вътрешните работи, Агенция „Митници“ и други институции. Независимо че тук не са обхванати всички възможни случаи на блокиране на финансови средства и други финансови активи, предвидени в международните актове, а само тези, в които на лицата са наложени санкции за тероризъм или финансирането му, мерките са идентични или сходни по своя характер, и е логично контролът върху прилагането им да бъде възложен на органите, които разполагат с необходимата функционална компетентност и административен капацитет.

Въз основа на гореизложените аргументи, Координационната група се обедини около виждането, че подходът при определяне на компетентен национален орган по прилагането на финансовите ограничителни мерки следва да бъде надграждане на вече съществуващите механизми за блокиране и освобождаване на средства и активи, което ще осигури яснота, ефективност и съответствие с международните ангажменти на страната. Напротив, създаването на нови механизми извън тях би довело до дублиране на мерки и до неясноти в отговорността, както и до неефективно прилагане на финансовите ограничителни мерки, за които се изисква проследяване на активи, структури на собственост, финансови потоци, свързаност на определени лица и образувания в рамките на сложни корпоративни структури и съвкупности със субекти, посочени в санкционните списъци и др.

С оглед на възприетата визия за определяне на национален компетентен орган по прилагането на финансовите ограничителни мерки, в Координационната група надделява виждането за такъв да бъде определен Държавна агенция „Национална сигурност“.

На следващо заседание на Координационната група (21 октомври 2025 г.) отново е обсъден въпросът за компетентния национален орган по финансовите ограничителни мерки.

В подкрепа на решението ДАНС да бъде определен за национален компетентен орган по финансовите ограничителни мерки е изтъкнат и аргументът, че дирекция „Финансово разузнаване“ в рамките на ДАНС разполага с необходимия капацитет, ресурси и експертиза да осъществяват ефективен контрол върху прилагането на финансовите ограничителни мерки. Посочени са като примери други държави членки, в които звеното за финансово разузнаване осъществява контрола по прилагане на финансовите ограничителни мерки.

Законопроектът е резултат от работата на Координационната група и отразява мненията, коментарите и предложенията, подкрепени от Координационната група в рамките на три

последователни заседания и фокусирани специално върху проекта на ЗМОМ съгласувателни процедури.

С приемането на законопроекта се цели преодоляването на съществуващата нормативна празнота, като експлицитно се уредят редът и условията за участието на Република България в приемането на международните ограничителни мерки, както и редът за прилагането им на територията на Република България.

По същество проектът на Закон за международните ограничителни мерки ще установи задължените лица, компетентните органи за прилагане на международните ограничителни мерки, включително в случай на спор за компетентност, процедурите за издаване на разрешения за освобождаване от действие на ограничителни мерки, както и задълженията за докладване.

По този начин България ще изпълни задълженията си по силата на международното право, правото на ЕС и международни договори да гарантира ефективното прилагане на ограничителните мерки, задължителни за нея, своевременно публикуване на информация за мерките на ООН и всички последващи изменения в санкционни списъци на ООН, както и съществуващите задължения за определяне на компетентни национални органи и за докладване. Този подход ще позволи да бъдат преодоляни и настоящите трудности, пред които са изправени физическите и юридически лица, органи и образувания по отношение на исканията за разрешения въз основа на дерогации, разяснения и указания при прилагането на ограничителни мерки. Не на последно място, България ще избегне риска от репутационни щети и наказателна процедура в рамките на ЕС за неизпълнение на задължения по силата на правото на ЕС.

1.2. Цели:

Създаване на национална нормативна уредба по прилагането на международните ограничителни мерки:

- Уреждане на реда и условията за участието на Република България в приемането на международните ограничителни мерки.
- Определяне на прилагането на международните ограничителни мерки на територията на Република България и съпътстващите задължения, като упражняване на контрол по прилагането, издаване на разрешения за освобождаване от действието на ограничителни мерки или докладване.
- Преодоляване на настоящите трудности, пред които са изправени физическите и юридически лица, органи и образувания по отношение на исканията за разрешения въз основа на дерогации и получаването на разяснения и указания при прилагането на ограничителни мерки.
- Организиране и поддържане на необходимата координация по прилагането на международните ограничителни мерки на национално равнище чрез определяне на компетентни органи по прилагането на ограничителните мерки и тяхното взаимодействие.

1.3. Варианти за действие:

1.3.1.

Вариант 1 „Без действие“:

При вариант „Без действие“ ще се запази съществуващото положение на нормативна празнота относно регулацията на прилагането на международните ограничителни мерки на национално ниво.

Практическите въпроси, свързани с прилагането на международните ограничителни мерки, показва лимитите на действие на Координационната група по прилагането на ограничителните мерки на ЕС, създадена като временно решение поради липсата на нормативна уредба.

Създаването на *ad hoc* междуведомствени групи по модела на междуведомствената група за разглеждане на заявления за дерогации по член 5н, параграф 10, буква з) от Регламент на Съвета (ЕС) № 833/2014 също не е устойчива алтернатива на липсващата нормативна уредба.

Правният вакуум, в който се прилагат международните ограничителни мерки на национално равнище, създава редица затруднения не само пред гражданите и бизнеса, но и пред администрацията като цяло. Тъй като прилагането на международните ограничителни мерки не е разписано нормативно и на практика никой орган не е изрично оправомощен във връзка с прилагането на международните ограничителни мерки, постъпилите заявления за дерогации или искания за задължителни указания във връзка с прилагането на международни ограничителни мерки се препращат от един орган на изпълнителната власт на друг. Това създава допълнителна административна тежест, без на практика да се постига разрешаване на конкретните казуси.

Вариант „Без действие“ оставя също така България в позиция на неизпълнение на задълженията си по силата на правото на ЕС и международни договори във връзка с ефективното прилагане на ограничителните мерки.

Не на последно място, при вариант „Без действие“ съществува сериозен риск за България от репутационни щети и наказателна процедура в рамките на ЕС за неизпълнение на задължения по силата на правото на ЕС, свързана с налагането на значителни финансови санкции.

Вариант 2 „Приемане на Закон за международните ограничителни мерки“:

Приемането на Закон за международните ограничителни мерки (ЗМОМ) ще създаде трайна нормативна уредба за участието на Република България в процеса на приемане на международните ограничителни мерки и прилагането им на национално равнище, като ясно регламентира правила за тяхното прилагане, очертае задължените лица, компетентните органи и координацията между тях, предвиди правила за предоставянето на дерогации, както и за информиране и отчетност по приемането и прилагането на международните ограничителни мерки.

По този начин България ще гарантира ефективното изпълнение на своите задължения за прилагане на международни ограничителни мерки, ще осигури ясна административна инфраструктура от компетентни органи по прилагането на международните ограничителни мерки, и ще неутрализира административния хаос и вакуум във връзка с разглеждането на искания за освобождаване от действието на международните ограничителни мерки.

За целта, ЗМОМ създава ясна нормативна уредба, като установява:

- Предмета, обхвата и принципите на Закона за международните ограничителни мерки. Законът се прилага за международни ограничителни мерки, приети с резолюции за сигурност на Съвета за сигурност на ООН, правни актове на ЕС и правни актове, приети от международни организации, които са задължителни за България по силата на международен договор.
- Участието на България в процеса по приемане на ограничителните мерки на ЕС. Ограничителните мерки засягат много широк кръг области, което налага координация със съответните органи по компетентност на национално равнище, с оглед отчитане интересите на България. Приемането на ЗМОМ би регламентирало реда за осъществяване на координацията на национално равнище, във връзка с участието на България в процеса на приемане на ограничителни мерки от ЕС.
- Създаването на Междуведомствен съвет по приемане и прилагане на международните ограничителни мерки. Междуведомственият съвет осъществява координация и общо методическо ръководство по приемането и прилагането на международните ограничителни мерки. Междуведомственият съвет ще действа като арбитър в случаи на неясноти по обхвата, съдържанието или действието на ограничителни мерки или компетентния орган по прилагането им или за целите на издаване на дерогация.
- Реда за освобождаване от действието на ограничителни мерки, когато такова е предвидено като допустимо при определени условия в самия правен акт за налагане на ограничителните мерки, включително обжалване на отказа за издаване на такова разрешение.
- Ясна рамка за информиране и отчетност по приемането и прилагането на международните ограничителни мерки, включително по отношение на задължения за докладване и оказване на съдействие на панели от експерти към комитети по санкции на ООН.
- Административно-наказателна отговорност при неспазване на разпоредбите на закона от задължените по него лица.

Вариант 3 „Предприемане на организационни мерки“:

Предприемането на организационни мерки – различни методологически или практически мерки, като например създаването на *ad hoc* междуведомствени работни групи за разглеждане на отделни въпроси, свързани с прилагането на международните ограничителни мерки по модела на междуведомствената група за разглеждане на заявления за дерогации по член 5н, параграф 10, буква з) от Регламент на Съвета (ЕС) № 833/201, няма да разреши по един устойчив и ефективен начин трудностите, произхождащи от липсата на нормативна уредба за прилагането на международните ограничителни мерки. Напротив, ще доведе до фрагментация, възможно дублиране на функции и компетентности, административна тежест за органите, представени в различните формати на междуведомствени групи, неясноти и забавяния в гражданския и бизнес оборота.

Подобен подход неизменно ще запълва законодателни и административни празноти, като само ще засилва риска от неизпълнение на поети задължения от България като член на ООН и ЕС (и съответни наказателни процедури, придружени от значителни финансови санкции), създавайки репутационни щети и имидж на ненадежден външнополитически партньор.

2. Препоръчителен вариант

2.1. По проблем 1: Липса на национална нормативна уредба по прилагането на международните ограничителни мерки

Вариант 2: Приемане на Закон за международните ограничителни мерки

Описание:

Приемането на Закон за международните ограничителни мерки ще гарантира ефективното изпълнение на задълженията на България за прилагане на международни ограничителни мерки, ще осигури ясна административна инфраструктура от компетентни органи по прилагането на международните ограничителни мерки, и ще неутрализира административния хаос и вакуум във връзка с разглеждането на искания за освобождаване от действието на международните ограничителни мерки.

Законът за международните ограничителни мерки ще установи задължените лица, компетентните органи за прилагане на международните ограничителни мерки, включително в случай на спор за компетентност, процедурите за издаване на разрешения за освобождаване от действие на ограничителни мерки, както и задълженията за докладване.

Положителни (икономически/социални/икономически) въздействия в тригодишна перспектива:

Приемането на Закон за международните ограничителни мерки (ЗМОМ) ще създаде трайна нормативна уредба за участието на Република България в процеса на приемане на международните ограничителни мерки и прилагането им на национално равнище, като ясно регламентира правила за тяхното прилагане, очертае задължените лица, компетентните органи и координацията между тях, предвиди правила за предоставянето на дерогации, както и за информиране и отчетност по приемането и прилагането на международните ограничителни мерки.

Приемането на Закон за международните ограничителни мерки ще гарантира ефективното изпълнение на задълженията на България за прилагане на международни ограничителни мерки, ще осигури ясна административна инфраструктура от компетентни органи по прилагането на международните ограничителни мерки, и ще неутрализира административния хаос и вакуум във връзка с разглеждането на искания за освобождаване от действието на международните ограничителни мерки.

В същото време приемането на Закон за международните ограничителни мерки :

ще гарантира изпълнение на задълженията на България по силата на международното право, правото на ЕС и международни договори във връзка с ефективното прилагане на ограничителните мерки;

ще неутрализира риска за България от репутационни щети и наказателна процедура в рамките на ЕС за неизпълнение на задължения по силата на правото на ЕС, придружена с налагането на значителни финансови санкции;

ще неутрализира риска претенции към държавата за обезщетения за претърпени вреди от бездействие на държавата за определянето на компетентни органи по прилагането на международните ограничителни мерки.

Отрицателни (икономически/социални/икономически) въздействия в тригодишна перспектива:

Не са идентифицирани такива.

Специфични въздействия в тригодишна перспектива:

- Въздействия върху малките и средните предприятия:

Установяването на стройна нормативна регулация на национално ниво на материята по прилагане на международните ограничителни мерки ще създаде ясна система от компетентни органи с организирана структура на взаимодействие с икономическите оператори и физическите лица във връзка с прилагането на международните ограничителни мерки. Това ще допринесе за по-добрата информираност на бизнеса за действието на ограничителните мерки и тяхното приложение по отношение на конкретни икономически оператори.

- Административна тежест:

Оптимизираната комуникация между бизнеса и администрацията/ компетентните органи ще намали административната тежест за бизнеса и ще внесе предсказуемост в бизнес отношенията.

Ясната архитектура на компетентности между органите на изпълнителната власт и техните администрации ще намали административната тежест за компетентните органи, асоциирана с извънредни способности на действия с оглед съществуващия правен вакуум в материята по прилагане на международните ограничителни мерки.

Потенциални рискове от прилагането на препоръчителния вариант:

Не са идентифицирани такива.

3. Разходи и ползи от вариантите за действие

3.1. По проблем 1:

Варианти за действие:	Общи годишни разходи	Общи годишни ползи
Препоръчителен вариант: Вариант Приемане на Закон за международните ограничителни мерки“	Приемането на цялостна нормативна уредба за прилагане на международните ограничителни мерки на национално ниво е свързано с минимални разходи (ако изобщо има такива), предвид това, че се касае за вече възникнали задължения за държавата и всички физически и юридически лица, органи и образувания по силата на	Ползите са свързани основно със създаването на ясна система от компетентни органи и административна структура на взаимодействие между гражданите, бизнеса и държавната администрация във връзка с прилагането на международните ограничителни мерки, издаване на разрешения за освобождаване от действието

	международното право и правото на ЕС. Тоест не се създават нови задължения, а се оптимизира инфраструктурата от компетентни органи и тяхното взаимодействие с цел гарантиране изпълнението на поети задължения – ефективното прилагане на международните ограничителни мерки	на ограничителни мерки, указания, разяснения и др.
Вариант „Без действие“:	Не е приложимо.	Не е приложимо.
Вариант „Предприемане на организационни мерки“:	Не е приложимо.	Не е приложимо.

4. Проведени консултации

През 2020 г. МВнР и МП публикуват на Портала за обществени консултации на Министерския съвет консултационен документ (# 4944-К, <https://strategy.bg/bg/public-consultations/4977>) с оглед изготвянето на цялостна предварителна оценка на въздействието относно проект на Закон за международните ограничителни мерки. Консултацията е проведена за срок от 30 дни (съгласно изискванията на Закона за нормативните актове), считано от 24 февруари 2020 г.

През 2022 г. се МВнР и МП изготвят проект на Постановление на Министерския съвет (ПМС), с което да се въведе единна структура по въпроси, свързани с прилагането на ограничителни мерки, а именно координационен механизъм за налагане на ограничителните мерки на ЕС в България. Проведена е обществена консултация (# 7194-К <https://strategy.bg/bg/public-consultations/7194>) за периода от 16.09.2022 г. до 30.09.2022 г.

Същевременно Министерството на финансите публикува за обществени консултации проект на Постановление със същото наименование за периода от 17.11.2022 г. до 17.12.2022 г.

Настоящият законопроект е резултат от работата на Координационната група по прилагането на ограничителните мерки на ЕС и отразява мненията, коментарите и предложенията, подкрепени от Координационната група в рамките на три последователни заседания и фокусирани специално върху проекта на ЗМОМ съгласувателни процедури.

По законопроекта се планира да бъде проведена обществена консултация в съответствие с изискванията на чл. 26, ал. 3 от Закона за нормативните актове, посредством публикуването на проекта, мотивите към него и цялостната предварителна оценка на въздействието на Портала за обществени консултации, както и на интернет страниците на Министерството на външните работи и на Министерството на правосъдието.

Предвижда се общественото обсъждане да бъде в срок от 30 дни.

В съответствие с чл. 26, ал. 5 от Закона за нормативните актове справка за постъпилите предложения заедно с обосновка за неприетите предложения в резултат на проведените обществени консултации ще бъде публикувана на интернет страниците на Министерството на външните работи и на Министерството на правосъдието, както и на Портала за обществени консултации.

Проектът на акт ще се съгласува с всички министри, с администрацията на Министерския съвет и с други държавни органи в съответствие с чл. 32 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.

5. Привеждане в действие и изпълнение

От коя дата предложението влиза в сила?

В зависимост от датата на обнародване на закона.

Коя институция ще отговаря за изпълнението на предложението и за контрола?

Предвид мултидисциплинарния обхват на законопроекта и множеството сфери на действие, Министерският съвет ще отговаря за изпълнението на Закона за международните ограничителни мерки.

Име, длъжност и подпис на директора на дирекцията, отговорна за извършването на цялостната предварителна оценка на въздействието:

Веселин Дянков, директор на дирекция „Обща външна политика и политика за сигурност на ЕС“, Министерство на външните работи

Дата: 7 юли 2026 г.

Подпис: